

287. Seregélyes, Belmajor (KÖH 73061)(Fejér megye) **B, Lt, Ró, Á, I**

A 62-es sz. főút Seregélyes elkerülő szakaszán, Seregélyes–Belmajor lelőhelyen 2014. április 4. és május 12. között folytatott teljes felületű megelőző feltárást a Szent István Király Múzeum.⁷⁹ A lelőhely területén az elkerülő út 3 különböző szakaszrészén 3 felszint különítettünk el:

1. felszín (29+300–29+700 km szelvények között, 16 577 m²),
2. felszín (29+000–29+280 km szelvények között, 1795 m²),
3. felszín (28+810–28+920 km szelvények között, 2653 m²).

Az 1. és 2. felszín objektumainak java része egy késő kelta–kora római kori falusias településhez tartozik. Cölöpszervezetes földfelszíni és földbe mélyített padlójú épületek kerültek elő, amelyek egy részéhez egy vagy több kemence tartozott. A kemencék többségének a platniját agyagból, a boltívet homokból égették ki. Állapota és alapozásának anyaga miatt kiemelkedő az SE 130 kemence: sütfelülete alatt állatsontokból és kövekből készült alapozás rejlett. Feltártunk hulladékgödöröket, körárkokat és további vízelvezető, valamint kerítőárkokat. A telephez köthető leletanyag többnyire korongolt és korongolatlan kerámiatöredékekből és állatsontokból állt. Előkerült még fenékö, örlőkötőredékek és néhány vasróg. A telepobjektumok között látott napvilágot két csontvázas sír is. Az egyik (SE 287) feltehetően a kora római korszakra keltezhető, a másik (SE 2.23) melléklet nélküli sír keltezése kérdéses.

Az 1. felszín területén magasodó dombháton terült el egy késő bronzkori, urnamezős kultúrába sorolható urnatemető 17 urnafészke. Az SE 194 urnafészkekhez egy korhasztásos temetkezés is tartozott.

A 3. felszínen javarészt É–D irányítású Árpád-kori árkok (pl. SE 3.19, 3.21 és 3.28) mellett előkerült néhány cölöphely és egy épület (SE 3.26) kemencével (SE 3.24).

Munkatársak: Gruming Diána, Kiss László, Kondé Zsófia, Kovács Dömötör, Ködmön László, Major Tibor, Pallag Zoltán, Pozsgai Helga, Szok Péter, Szöllősy Csilla.

SZÜCSI FRIGYES

288. Seregélyes, Harmadik vető-dűlő (KÖH 73063)(Fejér megye) **Á**

A 62-es sz. főút Seregélyes elkerülő szakaszán, Seregélyes–Harmadik vető-dűlő lelőhelyen 2014. április 3. és 5. között folytatott teljes felületű megelőző feltárást a Szent István Király Múzeum. 1515 m² átvizsgált területen összesen 11 objektum látott napvilágot (árkok és gödrök), melyek többsége az Árpád-korra keltezhető. Említésre méltó SE 04 személgödör, amelyből kerámiatöredékek kívül állatsontok is napvilágot láttak, köztük egy lófej.

Munkatársak: Gruming Dia, Kovács Dömötör, Ködmön László, Szöllősy Csilla.

SZÜCSI FRIGYES

289. Simontornya belterület(Tolna megye) **Ó, B, Lt, A, Á, Kö, Kk, Tő, Ú, I**

A Sió–Kapos ivóvízminőség-javító beruházás simontornyai szakaszán április 15. és július 17. között végeztem megfigyelé-

seket a város belterületén; április 15. és szeptember 30. között pedig a város szennyvízcsatornázása és szennyvízelvezetése kiépítésének régészeti felügyeletét láttam el. Ennek során az alábbi lelőhelyeken tettem megfigyeléseket.

Erzsébet tér (KÖH 23280): A buszállomáson álló kisbolttól a Beszédes u. 51. sz. ház előtti aknáig ásott gerincvezeték 180 cm mély árkának falában, kb. 1,5 m-es mélységig újkori feltöltést figyeltem meg, csak az árok aljáról kerültek ki középkori–török kori leletek. A Mészáros utca melletti játszótéren, illetve a Mészáros utca K felé nyúló kis közében ásott, majd a Beszédes utcára rákötött gerincvezeték nyomvonalán az átlagosan 2 m mély árokban kb. 1,5 m vastag újkori feltöltést figyeltem meg, amely azonban számos későközépkori és török kori szórványleletet tartalmazott, így pl. török talpas tál és zöld mázas kis korsó töredékét. Jelenségeket csak a játszótértől K-re sikerült megfigyelni: az itt elhelyezett 2,3 m mély akna falában egy, attól É-ra és D-re pedig egy-egy közép-, illetve török kori gödört figyeltem meg. A Mészáros u. 11. sz. házhoz ásott be-kötésben, az árok aljáról, két nagy méretű gótikus kőfaragvány került elő.

József Attila utca (89067): Az utca Ny-i végén, a két, D-i irányban nyíló köz környékén bronzkori és Árpád-kori lelőhelyet azonosítottam. A 61-es úthoz közelebb eső közben a kb. 100 m hosszú gerincvezeték falában 15 objektumot különítettem el, közülük 4 gödör meghatározhatóan őskori (valószínűleg mind bronzkori), 10 gödör ismeretlen korú (de a betöltés alapján valószínűleg szintén őskoriak), egy pedig Árpád-kori, valószínűleg veremház.

Kenderföldek (KÖH 85827): Terepbejárást végeztünk a városból K-re, kb. 1 km-re, a Sió D-i oldalán, a tervezett szennyvíztelep helyén. A környezetéből enyhén kiemelkedő kis dombon, poros szántóföldről néhány 10 m átmérőjű területről kevés jellegtelen őskori, illetve kelta kerámiát gyűjtöttünk.

Kossuth tér- Könyök utca- Malom utca keleti vége- Óvoda u- Szív u. (KÖH 89071): A Siótól D-re fekvő városrésznek a hídtól DNy-ra, a dombok lábánál fekvő részén középkori települést azonosítottam. Elkülöníthető objektumok csak a magasabban fekvő részekben kerültek elő: a Szív utca K-i végén három középkori gödört dokumentáltam, a Könyök utca Óvoda utcai torkolatában pedig egy kemencét. Ettől É-ra, az Óvoda utca Iskola utca és Könyök utcai szakaszán, illetve a Kossuth tértől a Malom utca K-i végéig 120–160 cm vastag újkori feltöltés alatt 20–30 cm vastag, szürke, agyagos, kevés középkori kerámiát tartalmazó réteget figyeltem meg, objektumok foltja nélkül. Ez a réteg K-en a Kossuth tér 9. sz., Ny-on a Malom u. 11. sz. házig tart, azaz kb. 300 m hosszan húzódik, D-i irányban pedig a Könyök utca és Óvoda utca találkozásáig, tehát É–D-i irányban kb. 200 m hosszan.

Malom utca (Bongor-ház) (KÖH 65152): A 20. sz. ház előtt, a kidobott földben bronzkori kerámiát, az árok falában pedig bronzkori gödör alját figyeltem meg. A szennyvízcsatornázás felügyelete során az utca középső szakaszán, a Fried-kastély előtt és tőle K felé kb. 450 m hosszan 21 jelenséget, többnyire gödröket dokumentáltam, az É-i oldalon a 111. és 93., a D-in pedig a 19. és 34. sz. házak közti szakaszon. Az objektumok egy, talán Árpád-kori és egy újkori kivételével bronzkoriak. A lelőhely magában foglalja a Wosinsky Mór által leírt bronzdepó lelőhelyét, az egykori Bongor-féle házat is.

Póspart (KÖH 86997): Az utca D-i végén, a Bem utca torkolata feletti szakaszon, kb. 40 m hosszan, négy avar kori települési objektumot azonosítottam, köztük egy kettévágott,

⁷⁹ A lelőhely további jelentését lásd: RKM 2010, 341-342.

földbe mélyített házat. A Bem utcai csatlakozás vonalában, a kidobott földből kevés, jellegtelen őskori cserepet gyűjtöttem, az árok falában jelenség nem mutatkozott.

Temető utca 13. (KÖH 89073): A szennyvízbekötés kidobott földjében megbolygatott vázhoz tartozó csonttöredékeket figyeltem meg, de az árok falát már nem tudtam megvizsgálni. A lakók elmondása szerint telkükön és a szomszédban is kerültek már elő már sírok. A temető kora ismeretlen.

Ülepítők (Börgyártól keletre) (KÖH 65158): A börgyártól kb. 800 m-re K-re tervezett szennyvíztelephez vezető dűlőút nyomvonalában ásott nyomóvezeték árkának falában, az egykori börgyári ülepítők vonalában, kb. 20 m hosszan egy, a 160 cm mély árok teljes mélységéig lemélyedő, nagy méretű, talán természetes eredetű, egyetlen, talán római cserepet tartalmazó objektumot, valamint egy kis méretű, leletmentes, sekély gödröt figyeltem meg.

Vasúti hídtól Ny-ra (Újsor) (KÖH 65144): Az Ódor János Gábor által 2008-ban megelőző feltárás keretében feltárt Árpád-kori teleprészletből néhány 10 m-re É-ra, a 61-es főút magas partja szélén három kisebb közműkereső aknát ástak. A kidobott földből több középkori kerámiát gyűjtöttem.

Várkert utca (Petőfi utca – Várkert utca) (KÖH 72355): a két párhuzamos, Ny–K irányú utca közepén egy egykori, É–D-i irányú, feltöltött Sió-meder helye azonosítható, amely egy ÉK-DNy irányú, félszigetszerű földnyelvet ölelt körül, amelyen bronzkori és Árpád-kori, középkori, török kori település található. A Petőfi utcában a 9/A és 10. sz. házak határától a 16. sz. ház vonaláig kb. 150 m hosszan 17 objektumot különítettünk el Czövek Attilával, 6 bronzkori, 1 középkori, 5 török kori, 1 újkori és 4 ismeretlen korú gödröt. A Várkert utcában a 18. sz. háztól a 15. sz. ház vonaláig összesen 39 objektumot különítettem el az alábbi megoszlásban: 11 bronzkori, 3 Árpád-kori, 5 középkori, 5 török kori, 3 újkori és 10 ismeretlen korú. Az objektumok egy oszlopyuk és egy földbe vájt kemencével ellátott bronzkori veremház kivételével kisebb-nagyobb gödrök, a török kort tekintve pedig mély vermek voltak. Az utca Petőfi utcai találkozásánál további 2 újkori gödör került elő. A Várkert utca K-i szélén az út alapozása és az árok alja között kb. 120 cm vastag, szórvány leleteket tartalmazó, valószínűleg 18. századi, töltött réteg húzódik az egykori Sió-ág irányába, amelyből több késő-középkori, török kori és újkori kerámiát gyűjtöttem, köztük egy későközépkori kályhacsempe-töredéket. A Petőfi u. 7. sz. előtt 5 db 1-2 m hosszú, kihegyezett, valószínűleg 18–19. századi gerenda került elő, amelyek a Sió mellékágán át vezető hídhöz tartozhattak.

Víghegy u. 9-10.-Székelyi u. 10-15. (KÖH 23287): A Víghegy u. 9–10. sz. házak előtt 1986-ban közműfeltetés során sírokat bolygattak meg. A kivitelezés objektív okok miatt felügyelet nélkül készült el, de a temető kiterjedését így is jelzi, hogy az említett házaktól ÉK-re kb. 150 m-re, a Kálvin és a Víghegy utcák találkozásánál a kidobott földben Czövek Attila emberi combcsontot figyelt meg július 1-jén. A Székelyi út felett, a Víghegy u. D-i oldalán húzódó löszfalban további két, ÉNy–DK tájolású, melléklet nélküli csontváz részletét dokumentáltam október 7-én.

Munkatárs: Czövek Attila és Pap Csilla.

K. NÉMETH ANDRÁS

290. Simontornya határa (Tolna m.) Ő, A

Derék-hegy (KÖH 88075): Lakossági bejelentéstől megtudtuk, hogy Simontornyától DNy-ra, a Derék-hegy igen meredek Ny-i részének tetején, egy elhagyott, részben beszakadt pince löszfalában lókoponyát találtak, a leomlott földből pedig embercsontok és kisebb bronzlemez került elő. Február 26-án helyszínelést végeztünk, március 11-én részben átvizsgáltuk a leszakadt földet, újabb lemezke- és néhány kisebb embercsontdarabot találtunk. A pince falát megnyesve a lókoponya Ny-i része mellől egy U-átmetszetű, apró szegeccsel átfűrt, szerves anyagra hajtott lemezke darab került elő. A lókoponyától Ny-ra megtaláltuk az eltemetett kiesett jobb combcsont-fejcsének lenyomatát, az emberi váz jobb felkarcsontjának alsó végét, továbbá a jobb oldali alsó borda végét. A sírfolt tájolása nagyjából ÉNy–DK irányú. Márc. 27-én elvégeztük a sír feltárását. 65 cm mélyen a sírgödör DNy-i sarkában megtaláltuk a bolygatott alsó állkapcsot, tehát a sírt még az avar korban kirabolták. Az egyik medencecsont a koponyán jelentkezett, a másik a koponyától É-ra kb. 10 cm-re. A sírgödör mélysége az egykori humusz alatti szinttől mérve 75–85 cm. A koponyától Ny-ra, a bolygatott részen 3 vastárgy kisebb töredékét találtuk és egy elkeskenyedő végű, elliptikus alakú lapos csonttárgyat, valószínűleg íjlemez töredékét, egy ezüstlemez-töredéket, valamint egy állatesontot. A sírből több apró, töredékes ezüstlemez került elő. A jobb oldali bordák között és a bal felkar mellett-alatt vas nyílhegyet figyeltünk meg. A bal felkarcsonttól D-re, a bordák mellett egy ezüstlemezke mellett apró vastárgy került elő. A bal orsócsont alá nyúlva egy, az említetthez hasonló csontlemez találtunk. A lókoponya a bal alkaron és a megbolygatott medencén feküdt. A lovas temetkezés bizonyára részleges lehetett, a ló vázából csak a koponya került elő. Az újkori pince beásása a csontvázat kissé ferdén, a jobb felkarja alja és a bal alkar alja vonalában vágta ketté. További sírokról a dombtetőn nincs tudomásunk, nem tudjuk, hogy magányos sírról vagy kisebb temető egy sírjával van-e dolgunk.

Munkatárs: Pap Csilla.

Halom-dombi-dűlő (KÖH 88077): február 26-án lakossági bejelentésre kiszálltunk a várostól 1,5 km-re, a Sió által egykor három oldalról közrefogott, a folyó újkori medre által kettévágott lelőhelyre, amelyen a bejelentő őskori kerámiát, bronztört és -tűt, kilenc római érmet, valamint egy középkori övkapcsoló pálcát talált. A dombon csak jellegtelen őskori kerámiát találtunk, további fémleleteket nem. A római érmekek közül hét valaha valószínűleg össze volt tapadva, bizonyára éremlelet részei lehettek.

K. NÉMETH ANDRÁS – CZÖVEK ATTILA

291. Siófok, Rekettyés (KÖH 86191)

(Somogy megye) B

A Siófok agglomeráció szennyvízcsatornázása és szennyvíztisztítása (Szennyvíztisztító telep építése) KEOP–1.2.0/09-11-2012-0014 beruházáshoz kapcsolódó terepbejárást két alkalommal, 2014. január 22-én, és a tervek megbízónk általi módosítása következtében 2014. március 20-án is, az MNM NÖK munkatársai végezték el.

Az érintett terület Siófok településtől és az M7 autópályától D-re, a Sió-csatorna É-i oldalán, a csatorna és a vasút által határolt területen fekszik. A terepbejárás eredményeként a tervezett